

Bevezetés

1887. február 1-jén történt, hogy a *Lady Vain* megközelítőleg a déli szélesség 1° és a nyugati hosszúság 107° alatt összeütközött egy hajóronccsal és elsüllyedt.

1888. január 5-én, tehát tizenegy hónap és négy nap múlva, ráakadtak nagybátyámra, Edward Prendick magánzóra, aki Callaóban szállt fel a *Lady Vain* fedélzetére, s akiről azt hitték, hogy a tengerbe veszett. A déli szélesség $5^\circ 3'$, és a nyugati hosszúság 101° alatt bukkantak rá egy kis nyitott csónakban, melynek neve olvashatatlan volt, s melyről azt gyanították, hogy az eltűnt *Ipecacuanha* kétárbocshoz tartozott. Nagybátyám oly különös történetet beszélt el, amikor megtalálták, hogy mindenki azt hitte, hogy megzavarodott. Később éppen ezért kijelentette, hogy abból a tizenegy hónapból, amely a *Lady Vain* pusztulásától kezdve megmeneküléséig eltelt, semmire sem tud visszaemlékezni. A pszichológusok akkoriban sokat foglalkoztak ezzel az esettel. Úgy mondták, érdekes példája annak, hogy az emlékezőképesség a fizikai és szellemi megerőltetés következtében megszűnik működni. Alulírott, aki Edward Prendick unokaöccse és örököse vagyok, nagybátyám irományai között találtam a következő történetét. Arra nézve azonban, hogy közzétegyem-e, nagybátyám nem hagyott hátra határozott utasítást.

Az egyetlen ismert sziget azon a tájon, ahol nagybátyámra ráakadtak, egy kis lakatlan tűzhányósziget, a *Noble's Isle*. 1891-ben járt e sziget mellett a *Scorpion* nevű angol hajó. Néhány matróz ki is szállt a partra; de más élőlény nem volt a szigeten, mint furcsa fehér éjjeli

lepkék, néhány sertés meg nyúl, és egypár meglehetősen különös patkány. Ezekből azonban semmit sem hoztak el magukkal, így az elbeszélés lényegének hitelességét semmivel sem lehet bizonyítani. De azért azt hiszem, nagybátyám szándéka szerint járok el, ha ezt a különös történetet közzéteszem. S aztán sok minden a története mellett szól. Nagybátyámat utoljára a déli szélesség 5° és a nyugati hosszúság 105° alatt látták, s tizenegy hónap múlva az óceánnak ugyanezen a részén bukkant fel újra. Valahogyan csak túl kellett élnie ezt az időszakot. És 1887 januárjában egy *Ipecacuanha* nevű kétárbocos John Davies nevű részeges kapitánnyal csakugyan elindult Aricából. Fedélzetén volt egy puma s néhány más állat is. A hajó, amelyet jól ismertek a Csendes-óceán déli kikötőiben, később (jelentős kopraolaj-rakománnyal) végleg eltűnt erről a vidékről. 1887 decemberében Baynából indult utolsó útjára ismeretlen végzete felé. S ez a dátum teljesen egybevág nagybátyám történetével.

Charles Edward Prendick

(A következő történetet Edward Prendick jegyezte le.)

Dr. Moreau szigete

I.

A *Lady Vain* kis csónakjában

Nem szándékozom újabb részletekkel bővíteni a *Lady Vain* pusztulásának leírását. Köztudomású, hogy a *Lady Vain* tíznapi távolságra Callaótól összeütközött egy hajóronccsal. A hosszú mentőcsónakra tizennyolc nap múlva akadt rá a *Myrtle* nevű ágyúnaszád. A csónakban hét matróz volt, akiknek viszontagságait csaknem úgy ismeri a világ, mint a Medusa sokkal rémeesebb katasztrófáját. Én azonban más történetet mondok el most, amely van olyan borzalmas, mint a *Lady Vain* pusztulása, s emellett bizonyára sokkal érdekesebb is. Mai napig azt hitték, hogy az a négy ember, aki a kis csónakban menekült, elveszett. Pedig ez tévedés. Magam vagyok rá a legjobb bizonyosság, mert én vagyok az egyik a négy közül.

Először is ki kell azonban jelentenem, hogy a kis csónakban sosem voltunk négyen, hanem csak hárman. Constans, akit, mint a *Daily News* 1887. évi március 17-ei száma írja, „a kapitány látott a kis csónakba beleugrani”, a mi szerencsénkre – s a saját szerencsétlenségére – nem jutott el hozzánk. Kiugrott a kötelek hálózatából a szétzúzódtott orrárboc támasztógerendái közül, de amint levetette magát, beleakadt a sarka valami vékony kötélszálba. Fejjel lefelé csüngött egy pillanatig, aztán lezuhant, rá egy tuskóra vagy gerendára, amely a vízben úszott. Igyekeztünk közelébe jutni, de többé nem bukkant fel.

Amint mondom, szerencsénkre nem jutott el hozzánk; de majdnem azt mondhatnám, szerencse volt ez ránézve is, mert egy kis hordó víznél s néhány darab elázott kétszersülnél nem volt egyebünk – oly hirtelen kellett menekülnünk, s annyira készületlenül érte hajónkat a szerencsétlenség. Azt gondoltuk, hogy a nagy csónakban több az enivaló (bár úgy látszik, tévedtünk), s kiáltoztunk az abban menekülőkhöz felé. De kiáltásainkat nem hallották meg, s másnap délután, mire a szitáló eső megszűnt, sehol sem láttuk már őket. Ide-oda hánykolódó csónakunkban nem állhattunk fel, hogy körülnézzünk. A tenger óriási hullámokat vert, s alig győztük a csónak orrát a hullámok felé igazgatni. Egyik társam egy Helmar nevű utas volt, a másik egy matróz, akinek már a nevét sem tudom; tömzsi, erős, dadogó férfi.

Össze-vissza nyolc napig sodort az ár ide-oda. Közel voltunk az éhenhaláshoz, s amint vizünk kifogyott, tűrhetetlen szomjúság is gyötört. Harmadnapra tükörsimává csendesedett a tenger. Tiszta lehetetlenség, hogy aki át nem élte, elképzelje ezt a nyolc napot. Szerencséjére nincs mire támaszkodnia képzeletének. Az első nap múltán nemigen szóltunk egymáshoz. A csónak fenekén hevertünk s belebámultunk a meszeségbe, vagy pedig egymás egyre növekvő nyomorúságát és gyöngeségét néztük, naponta tágabbra meredő, beesett szemeinkkel. A nap irgalmatlanul égetett. Vizünk a negyedik napon fogyott ki, s ekkor már valamennyien különös dolgokra gondoltunk, amelyekről azonban csak szemünk beszélt. Azt hiszem, a hatodik nap történt, hogy Helmar végre kimondta, ami mind a hármunknak ott járt az eszébe. Emlékszem kiszáradt, gyöngye hangunkra, amint egymáshoz hajolva kí-

méltük a szót. Én tőlem telhetőleg elleneztem a dolgot, s inkább azt akartam, hogy fúrjuk meg a csónakot és vesszünk el együtt a nyomunkban úszkáló cápák között. De mikor Helmar kijelentette, hogy ha javaslatát elfogadjuk, lesz innivalónk, a matróz vele szavazott.

Én azonban sehogy sem akartam sorsot húzni, s éjjel, mialatt a matróz folytonosan susogott Helmarral, a csónak orrában kuporogva bicskám markolatát szorongattam, bár alig hiszem, hogy lett volna erőm küzdeni. Reggel aztán hozzájárultam én is Helmar javaslatához, s egy pénzdarabbal vetettünk sorsot, hogy megtudjuk, ki a halálra szánt. A sors a matrózt jelölte meg; de ő volt köztünk a legerősebb, s ahelyett, hogy belenyugodott volna a végzetbe, megragadta kezével Helmart. Birkózni kezdtek és csaknem felálltak. Én a csónak fenekén feléjük kúsztam azzal a szándékkal, hogy megkapva a matróz lábát segítek Helmarnak. De a matróz megtántorodott a csónak ingása következtében, keresztülesett a csónak peremén, s Helmart magával rántva belebukott a tengerbe. Elsüllyedtek, mint valami kődarab. Emlékszem, hogy nevettem a zuhanáson s egyben nem is értettem, miért nevetek. Úgy hatott rám a nevetés, mint valami mástól eredő zaj.

Elterültem az egyik evezőpadon, s ott hevertem nem tudom meddig, arra gondolva, hogy ha volna hozzá erőm, innék a tenger vizéből s megőrülnék, hogy hamarabb végem legyen. S ahogyan ott hevertem, néztem, de csak annyi érdeklődéssel, mint valami festményt, hogy messziről vitorla tart felém. Elmém kétségtelenül ide-oda kóválygott; de azért tisztán emlékszem mindenre, ami történt. Emlékszem, hogy fejem ide-oda ingott a hullámokkal, s hogy a látóhatár a vitorlással fel-alá táncolt előttem. Tisztán emlékszem arra is,